

Avdelningen för juridik  
Robert Larsson

Justitiedepartementet

103 33 Stockholm

## Personuppgifter och mediegrundlagarna (SOU 2024:75)

### Sammanfattning

Sveriges Kommuner och Regioner tillstyrker de förslag till ändringar som utredningen föreslår i mediegrundlagarna tryckfrihetsförordningen (TF) och yttrandefrihetsgrundlagen (YGL). En allmän synpunkt är dock att de ändringar som under senare år gjorts i dessa grundlagar gjort dem mer svårgenomträngliga.

Kommuner, regioner, deras bolag samt inköpscentraler måste även framgent få behandla personuppgifter för att göra olika typer av uppföljningar och kontroller i syfte att motverka välfärds- och annan systemhotande brottslighet. SKR anser därför att det är angeläget att lagstiftningsarbete i syfte att reglera söktjänster som offentliggör personuppgifter påbörjas i god tid. Det är centralt att undvika ett ”glapp” gällande en sådan önskvärd ytterligare reglering och det bör övervägas att i en införandebestämmelse till de föreslagna ändringarna i TF och YGL ge rådrum för ett framskjutande av ikraftträdandet efter den 1 januari 2027.

### Bakgrund

Utredningen har haft i uppdrag att se över grundlagsskyddet för söktjänster som offentliggör personuppgifter om lagöverträdelse samt söktjänster som offentliggör personuppgifter om adress, telefonnummer, civilstånd och andra uppgifter som rör enskildas personliga förhållanden.

Enligt utredningen finns det ett faktiskt behov av att begränsa tillämpligheten av TF och YGL när det gäller denna typ av söktjänster. SKR delar denna bedömning. Ändringar föreslås därför i 1 kap. 13 § TF och 1 kap. 20 § YGL, med föreslaget ikraftträdande den 1 januari 2027. I korthet innebär förslagen att bestämmelserna utökas till att omfatta samtliga personuppgifter. Vidare ändras bestämmelserna så att de tillämpas endast om offentliggörandet innebär särskilda risker för otillbörliga intrång i enskildas personliga integritet. Vid bedömningen av risken för otillbörligt intrång i enskildas personliga integritet ska särskilt beaktas personuppgifternas karaktär, omfattningen av offentliggörandet, och syftet med offentliggörandet.

Förslagen bedöms inte medföra konsekvenser för den kommunala självstyrelsen. Några ekonomiska konsekvenser för kommuner och regioner är inte beskrivna i betänkandet.

## Sveriges Kommuner och Regioners synpunkter

Den nuvarande regleringen medför av allt att döma ett otillräckligt skydd mot olika former av integritetskränkningar, när det gäller söktjänster som offentliggör personuppgifter om lagöverträdelse och andra uppgifter som rör enskildas personliga förhållanden. SKR ser därför i allt väsentligt positivt på utredningens förslag till ändringar av bestämmelserna i 1 kap. 13 § TF och 1 kap. 20 § YGL.

Ett genomförande av förslagen kan bl.a. förväntas minska offentliganställdas och politikernas exponering för hot och trakasserier, och försvåra för kriminella att få tillgång till uppgifter för att välja ut och kartlägga brottsoffer.

Söktjänster som offentliggör personuppgifter om adress, telefonnummer, civilstånd och andra uppgifter som rör enskildas personliga förhållanden eller uppgifter om lagöverträdelse används dock även för att förebygga brottslighet. Det handlar bland annat om att förhindra infiltration, förhindra att olika typer av bidrag, t.ex. föreningsbidrag hamnar i fel händer, samt motverka att oseriösa aktörer får avtal med offentliga aktörer. Förslagen kan innebära minskade förutsättningar för kommuner och regioner att nyttja den här typen av söktjänster i ovan angivna fall och vid bakgrundskontroller i rekryteringsärenden. Utredningen noterar att Integritetsskyddsmyndigheten hemställt att regeringen tillsätter en statlig utredning med uppdrag att se över behovet av ytterligare reglering av bakgrundskontroller (avsnitt 9.4). SKR ställer sig bakom ett sådant önskemål. Det är viktigt att en statlig utredning tillsätts snarast för att inte kontinuiteten i det förebyggande arbetet påverkas och välfärds- och annan systemhotande brottslighet fortsatt kan motverkas på ett effektivt sätt.

Kommuner, regioner, kommunala och regionala företag samt inköpscentraler har, som SKR flera gånger påpekat, omfattande behov av att göra kontroller av företrädare för leverantörer. Det gäller både inför tecknande av avtal samt under avtalstid. Sådana effektiva möjligheter saknas nu och det är viktigt att framtida förslag verkligen innebär att dessa kontroller blir möjliga att göra. Utredningen har i avsnitt 8.5 (s. 160) konstaterat att utredningen om En samordnad registerkontroll för upphandlande myndigheter och enheter (SOU 2023:43) har tagit fram vissa förslag i syfte att möjliggöra vissa kontroller. Det bör poängteras att dessa förslag inte är tillräckliga utan det krävs långt fler åtgärder för att de kontroller som kommuner, regioner, deras bolag och inköpscentraler har behov av ska kunna genomföras. I sammanhanget noteras att IMY får

meddela föreskrifter om i vilka fall andra än myndigheter får behandla personuppgifter om lagöverträdelser. IMY har både föreskriftsrätt och möjlighet att bevilja enskilda tillstånd men har dessvärre endast i mycket ringa omfattning utnyttjat dessa möjligheter.

Det bör övervägas att i en införandebestämmelse till de föreslagna ändringarna i TF och YGL ge rådrum för ett framskjutande av ikraftträdandet efter den 1 januari 2027. Syftet skulle vara att undvika att ett ”glapp” uppstår gällande en sådan önskvärd ytterligare reglering av bakgrundskontroller m.m. som är behövlig/nödvändig.

Sveriges Kommuner och Regioner

Anders Henriksson  
Ordförande